

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

AİT 102

5.Ders

Bu ders içeriğinin basım, yayım ve satış hakları Yakın Doğu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi'ne aittir. Bu ders içeriğinin bütün hakları saklıdır. İlgili kuruluştan izin almadan ders içeriğinin tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt veya başka şekillerde çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

Eğitim Alanında Yapılan İnkılaplar

- **Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Kabulü (3 Mart 1924) - Eğitim ve Öğretimin Birleştirilmesi ve Tek Elde Toplanması**
- Osmanlı Devleti'nin eğitim sisteminde birlik yoktu. Dini eğitim veren medreselerin dışında batı tarzında açılmış olan okullar da bulunmaktaydı. Eğitim programları ve kuruluş amaçları birbirinden çok farklı olan bu eğitim kurumlarından mezun olan insanlar, birbirlerinden farklı, hatta zıt dünya görüşlerine sahip oluyorlardı.

- Ayrıca azınlıkların (gayrimüslimlerin) yabancı devletlerin ve misyonerlerin okulları da durumu daha karışık hale getiriyordu. Müslüman olmayan Osmanlı vatandaşları istedikleri gibi okullar açıyor ve istedikleri şekilde öğretim yapıyorlardı. Bu karışık durum ülkede kültür ikiliğinin yaşanmasına yol açmış, düşünce ve bilgi birikimi yönünden farklı kuşaklar yetişmiştir.

- Bu durumun düzeltilmesi gerektiğini düşünen Mustafa Kemal'e göre önce Osmanlı Dönemindeki bu eğitim kargaşasına son verilmeliydi. İki tip öğretim sistemi ortadan kaldırılarak toplumdaki eğitim ve kültür konularındaki bölünmüşlük sona erdirilmeliydi. Halifeliğin kaldırıldığı 3 Mart 1924 günü kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu (eğitim ve öğretimin birleştirilmesi kanunu) ile bu yönde büyük adım atıldı.

Bu kanunla:

- Eğitim ve öğretim birleştirilmiştir. Böylece farklı okullarda yetişen genç kuşaklar arasındaki kültürel çatışma ortadan kaldırılmıştır.
- Ülkedeki her çeşit eğitim ve öğretim kurumları devlet denetimine alınarak Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı, tüm eğitim ve öğretim işlerinden sorumlu tek kurum olmuş ve öğretim tek elde birleştirilmiştir.
- Medreseler kapatılmış çağdaş, laik ve millî eğitim sistemine geçilmiştir.

Yeni Türk Harflerinin kabulü (3 Kasım 1928)

- Türkçenin kolayca okunup yazılabilmesi için Arap alfabesi yerine batılı devletlerinde kullandığı Latin alfabesinin kullanılması kararlaştırıldı. Böylece yazı alanında da batılı devletlerle aynı temelde buluşmuş oldu. Latin alfabesinde olmayan ç,ğ,ş gibi harfler eklenerek yeni Türk alfabesi oluşturulmuş oldu.

Latin harflerinin kabul edilmesiyle;

- Batılılaşma alanında önemli bir adım atıldı.
- Okuma-yazma daha da kolaylaştı.
- Avrupa ile bilgi ve kültür aktarımı kolaylaştı.
- Basılan kitap sayısı arttı.

Yeni Türk alfabesi ilkokullarda hemen öğretilmeye başlanmıştır. Atatürk 24 Kasım 1928'de bir grup öğrenciye yeni Türk alfabesini anlatmıştır. İlkokul çağını aşmış kişiler ise açılan halk mekteplerinde yeni Türk alfabesini öğrenmişlerdir.

Üniversite Reformunun Yapılması

– 1933 -Cumhuriyet Dönemi Üniversite Reformu – Atatürk'ün Üniversite Reformu

- Cumhuriyetin ilanından sonra eğitim alanında önemli gelişmeler kaydedilmişti. 1924 yılında kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile öğretim birliği sağlanmış, medreselerin kapatılması ile de eğitimdeki ikilik sonra erdirilmişti. Eğitimdeki yenileşme çabaları çerçevesinde Darülfünun-u Osmanî adlı yüksek öğretim kurumu İstanbul Darülfünunu adı altında yeniden yapılandırılmıştı.

- Ancak cumhuriyetin ilk yıllarında kendisinden çok şey beklenen İstanbul Darülfünunu, istenilen sonucu verememişti. Darülfünun çeşitli konularda eleştiriye uğramaya başlamıştı. Sonuçta İstanbul Darülfünununun kapatılarak yerine çağdaş yeni bir üniversite kurulmasına karar verilmiştir.
- Atatürk'ün direktifleri ile İstanbul Darülfünunu kapatılarak yerine İstanbul Üniversitesi kurulmuştur.

- 1933 yılında yapılan üniversite reformu ile üniversite hem yapı hem de çalışma şekli bakımından köklü bir yenileşme amaçlanmıştır. Hazırlanan yönetmelik ile tıp, hukuk, edebiyat ve fen fakültelerinden oluşan üniversite, araştırma yapmak, millî kültür ve yüksek bilgiyi genişletmek, yaymaya çalışmak, devlet ve ülke hizmeti ve işleri için uzman elemanlar yetişmesine yardımcı olmak görevi ile yükümlü kılınmıştır.

- Yeni üniversitenin kurulması ile çağdaş bir yüksek öğretim amaçlanmıştır.

Bu amaçlar;

- Atatürk devrimlerini benimseyen yeni kuşaklar yetiştirmek ve çağdaş uygarlık düzeyine yükselmek için üst düzeyde insan gücü yetiştirmek,
- Üniversiteyi köhne düşünce ve inançlardan ayırmak,
- Darülfünuna göre daha etkin bir işleyiş ve bilimsel çalışma sağlamak, daha yeterli bir araştırma ve öğretim ortamı yaratmak, daha etkili bir denetleme getirmek olarak belirlenmiştir.

Kültür Alanında Yapılan İnkılaplar

- Türk Tarih Kurumunun Kurulması(15 Nisan 1931)
Osmanlı devletinde yazılmış olan tarih kitapları İslam Tarihi özelliklerini taşımakta ve İslamiyet'in kabulünden önceki Türk devletlerinden bahsetmemekteydi.Bu yönüyle Osmanlı devletinde "ümmeççi tarih anlayışı" vardı.

- Atatürk Türk tarihinin İslamiyet’in kabulünden sonraki dönemle sınırlandırılmayacağını ve daha önceki dönemlerde Türklerin binlerce yıllık bir geçmişi olduğunu ortaya koyarak Türk tarihinin dini motiflere bağlı kalmaksızın bir bütün olarak incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu amaçla 15 Nisan 1931’de Türk Tarih Kurumu kurulmuştur. Atatürk tarih anlayışındaki bu değişikliklerle ümmetçi tarih anlayışı yerine “milli ve laik tarih anlayışı”nı getirmiştir.

Atatürk çalışmalarına katılarak büyük önem verdiği Türk Tarih Kurumunun şu konuları aydınlatmasını istemiştir:

- Türk kültürünün en eski uygarlıklardan biri olduğunun ispatlanmasını
- Türk tarihinin bir hanedan yada din tarihiyle sınırlandırılmayıp milli tarih anlayışıyla araştırılmasını
- Türklerin dünya medeniyetine katkılarının belirlenmesini
- Türk yurdu hakkındaki kuşkuların giderilmesi ve yabancıların Türk yurdu üzerindeki emellerinin önlenmesini
- Türklerin sarı ırktan olduğu ve bu nedenle her türlü gelişme ve kabiliyetten yoksun olduğu yolundaki tezlerin çürütülmesini

Türk Dil Kurumunun Açılması (12 Temmuz 1932)

- Türk tarihiyle birlikte Türk dilinin de dünyadaki en eski ve sistemli dillerden biri olduğunun ispatlanması için çalışmalar yapılmıştır. İslamiyet'in kabulünden sonra Arapça ve Farsçadan bir çok kelime Türkçeye girmiş ve Türkçenin bazı kurallarının bozulmasına neden olmuştur.
- Toplum hayatında kullanılan dilin toplumun gerçek anlamda bağımsızlığının bir göstergesi olduğuna inanan Atatürk Türk dilinin gelişmesini sağlamak için 12 Temmuz 1932'de Türk Dil Kurumunu kurmuştur.

Atatürk'ün isteği ile kurulan Türk dil kurumunun amaçları şunlardır:

- Halk tarafından benimsenmemiş yabancı kelimelerin kullanımdan çıkarılarak Türkçe kelimelerin yaygınlaşmasını sağlamak
- Yazı dili ile konuşma dilinin aynı olmasını sağlamak
- Türkçenin zenginliğini ortaya koyarak Türk dilinin dünya üzerindeki saygınlığını artırmak
- Türkçeyi bilimsel ve ekonomik alanlarda da etkili zengin bir dil haline getirmek

- **NOT:** Türk Tarih Kurumu ve Türk dil Kurumu Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi doğrultusunda kurulmuşlardır.

Eğitimle ilgili diğer yenilikler

- 1925'te Türkiye'nin ilk yüksek okulu olan Ankara Hukuk Mektebi açıldı.Osmanlı devletinin kurmuş olduğu Darül Funün kaldırılarak yerine 1933'te İstanbul Üniversitesi kuruldu.Aynı yıl Ankara'da Dil,Tarih,Coğrafya Fakültesi ile Yüksek ziraat Enstitüsü açıldı.1924'te Sanayi-i Nefise Mektebi, Güzel Sanatlar akademisi olarak düzenlendi.

